

Inhoud

Algemene inleiding	9
Wat is hechting?	10
Wat is een hechtingsstoornis?	12
Vroege hechting: een wereldwijde uitdaging	14
Wat gebeurt er als ze ouder worden?	20
Het is niet alleen uw probleem, het is ons probleem	21
Ons onbewuste, oorspronkelijke beeld van kinderen en jeugd	21
Mijn eigen ideeën	24
De realiteit: dit is net zo goed een handicap	25
Over terminologie	26
Inhoud – wat kan dit boek u bieden	28
Deel I: De ontwikkeling van een hechtingsstoornis – vanaf conceptie tot volwassenheid	
1. Oorzaken en symptomen	31
Twee algemene oorzaken van ongeorganiseerd sociaal gedrag	31
Normaal vroeg contact, zelforganisatie en constantie	34
De functie van contact in de ontwikkeling van een kind	35
Zelforganisatie	36
De ontwikkeling van constantie	36
2. Stadia in zelforganisatie	39
Stadia in zelforganisatie	39
Stadium I: fysieke zelforganisatie	39
Stadium II: sensorische organisatie	40
Stadium III: sensomotorische organisatie	41
Stadium IV: persoonlijkheidsorganisatie	43
Stadium V: sociale organisatie	44
Stadium van ontwikkeling en diagnose	45
3. Contactverstoring voor het tweede levensjaar – symptomen van lichamelijke instabiliteit	48
Contactverstoring en de gebrekkige ontwikkeling van constantie	48
Contactverstoring en het kind met een hechtingsstoornis	50
Abnormaal contact tussen moeder en kind – onderzoeksresultaten	51
De genetische achtergrond	53
Het verloop van de zwangerschap	54
Het verloop van de geboorte	55
4. Contactverstoring en de ontwikkeling van het zenuwstelsel	59
Ontwikkeling van het centraal zenuwstelsel	59
Het reptielenbrein: regulatie van basisactiviteit	62

Het emotionele en sociale brein (het limbisch systeem): het verbinden van waarnemingen met emotionele reactiepatronen	62
De hersenstam: beheersing en focus	64
Checklist van deprivatiesymptomen bij baby's	66
Onvoldoende hechtingsgedrag en gebrek aan reactie	66
Depressie: verlaagde spierspanning	66
Niet-gestabiliseerde, basale lichaamsritmes	67
Verlaagde of voortdurend onder druk staande immuunfunctie	67
5. Abnormale sensomotorische ontwikkeling bij peuters 68	
Waarneming, aandacht, emotie, gestalt-formatie: de grondslag van het leren	68
Beweging en motorische ontwikkeling	70
Stadia in motorische ontwikkeling	71
Conclusies	75
Checklist voor de signalering van hechtingsstoornissen in de voorschoolse leeftijd	76
6. Geremde emotionele persoonlijkheidsontwikkeling 79	
Persoonlijkheidsontwikkeling: objectrelatie is de sleutel tot de wereld.	
Het verwerven van constantie	79
De eerste fases in het verwerven van constantie	80
Fase I en II: basale hechting en basale angstverwerking	81
Een voorbeeld: gebrekkige basishechting	82
Een voorbeeld: paradoxale hechting en slecht kunnen omgaan met angst	83
Fase III en IV: basale verinnerlijking van de ouder en basale sociale constantie	86
Constantie van het zelf en traumatische scheidingservaringen	86
Emotionele en cognitieve gebreken als de ontwikkeling in fase 1 en 2 stopt	88
Checklist voor een hechtingsgestoorde persoonlijkheid van voorschoolse leeftijd tot puberteit	88
De sociale achtergrond van kinderen met een hechtingsstoornis	90
Conclusies en checklist voor het risico op een hechtingsstoornis	91
Deel II: Therapie	
7. Hoe beoefen je milieutherapie? 99	
Enkele algemene uitgangspunten van milieutherapie	99
Wat is het verschil tussen psychotherapie en milieutherapie?	99
Externe constantie vervangt een gebrek aan interne constantie	101
8. Milieutherapie tijdens de zwangerschap en vanaf de geboorte tot het derde jaar 105	
Therapie voor de conceptie	105
Eugenetische (genetische) therapie	105
Therapie tijdens de zwangerschap en vanaf de geboorte tot het derde jaar	106
Van de geboorte tot het derde levensjaar: regressietherapie	108
Regressie en het verloop van adopties	114
Vorbijgaande hechtingsproblemen en hechtingsstoornissen bij geadopteerde kinderen 115	
Deel 1: overgangsproblemen bij het krijgen van nieuwe ouders	115
Deel 2: kinderen met een permanente hechtingsstoornis	121

9. Milieutherapie voor kleuters	125
Milieutherapie voor kleuters	125
Waarneming door de professionals	125
Gedrag in de groep	126
Gedrag tijdens het leren en het maken van taken	126
Methoden: werk op het relevante ontwikkelingsniveau	127
10. Milieutherapie voor kinderen in de basisschoolleeftijd	134
Milieutherapie voor kinderen in de basisschoolleeftijd (7-12 jaar)	134
Het kind met een hechtingsstoornis in de klas	136
De verhouding leerkracht/kind met een hechtingsstoornis begrijpen	136
Hoe vind je het onderwerp in een zin?	140
De leraar als relatiebeheerder of:	
geef hem niet langer een motorfiets – bouw een wieg!	141
Wees een duidelijk object voor het kind	142
Neem de volledige verantwoordelijkheid	143
Onderwijzen in fase 1: vaststellen wat het object en wat de achtergrond is	143
Van meerdere zintuigen gebruikmaken voor het vormen van ideeën	145
Een methode om sociaal zelfbewustzijn bij het kind te ontwikkelen	146
Ethiek	151
Waar beginnen we?	151
Samenvatting: belangrijke doelen en succescriteria	152
Noodzakelijke organisatie	153
Resultaten	154
11. Dagelijks leven in het gezin, het pleeggezin of het instituut	155
Neem de lasten weg	156
In zes stappen nieuwe vaardigheden verwerven	161
Het kind met een hechtingsstoornis en andere kinderen in het gezin	162
12. Milieutherapie voor adolescenten	164
Met weinig bagage van huis gaan	164
Enkele overwegingen bij therapie van ouders en jongeren met een hechtingsstoornis	169
13. Hechtingsstoornissen, seksuele gedragsproblemen en seksueel misbruik	174
Hechtingsstoornissen, seksuele gedragsproblemen en seksueel misbruik	174
Evolutionaire en biologische overlevingstheorieën: seksuele voorkeuren als ‘emotionele imprints’	176
Neurologische theorieën	177
Objectrelatietheorie: onvolwassen afweermechanismen bij dader en slachtoffer van seksueel misbruik. Drie niveaus van geremde persoonlijkheidsontwikkeling	179
Seksuele willekeur: de fase I-misbruiker	179
Projectie van het zwakke zelf: de fase II-misbruiker	180
Het eenzame kind dat verleid werd: de fase III-misbruiker	181
Theorieën in de sociale psychologie: de frequentie van misbruik als gevolg van beschikbaarheid	182
Definities van seksueel misbruik	182
Methodologische problemen bij het onderzoeken van de prevalentie	184

Klinische observaties van gedragsveranderingen en lichamelijke veranderingen bij misbruikte kinderen	185
Effecten van misbruik als het kind volwassen is geworden	185
Preventie: voorkomen dat het misbruikte kind met een hechtingsstoornis een misbruiker wordt.	186
Conclusie	189

Deel III: Richtlijnen voor het organiseren van een therapeutische omgeving

14. De persoonlijke ontwikkeling van de verzorger van een kind met een hechtingsstoornis **193**

Introductie	193
Ontwikkelingsfasen van de individuele stafmedewerkers en doelstellingen voor supervisie	193
Hoe staat het met het toverstokje?	194
Doelstellingen voor de supervisor	194
Depressie door de werkelijke stand van zaken	195
Doelstellingen voor de supervisor	196
Verwerven van autoriteit, interne reorganisatie	197
Doelstellingen voor de supervisor	197

15. De ontwikkeling van een professioneel behandelingsteam voor hechtingsstoornissen **199**

Fases in de ontwikkeling van een behandelingsteam voor hechtingsstoornissen: leiderschap	199
Inclusie: het scheppen van een veilige gemeenschappelijke basis en identiteit	200
Beheersing: beseffen dat we van elkaar verschillen	202
Openheid/affectie: wederzijdse uitwisseling	203

16. Methoden voor het werken in een behandelingsteam voor hechtingsstoornissen **205**

Gereedschap voor het ontwikkelen van teams	205
Hechtingskennis binnen het team in kaart brengen	205
Het grote oor	207
Het wederzijdse supervisie-interview	207
Handelingsonderzoek: gereedschap voor analyse en alternatieve oplossingen	209
Conclusies aangaande de organisatie van de therapeutische omgeving	209

Naschrift en dankwoord **211**

Literatuur **213**